

606

Besluit van 29 juli 1994 tot vaststelling van de werkwijze van de Commissie gelijke behandeling (Besluit werkwijze Commissie gelijke behandeling)

Wij Beatrix, bij de gratie Gods, Koningin der Nederlanden, Prinses van Oranje-Nassau, enz. enz. enz.

Op de voordracht van Onze Minister van Justitie van 2 juni 1994, Stafafdeling Wetgeving Publiekrecht nr. 438577/94/6;
Gelet op artikel 21, eerste lid, van de Algemene wet gelijke behandeling;
De Raad van State gehoord (advies van 18 juli 1994, No. W03.94.0322);
Gezien het nader rapport van Onze Minister van Justitie van 20 juli 1994, Stafafdeling Wetgeving Publiekrecht, nr. 449747/94/6;

Hebben goedgevonden en verstaan:

HOOFDSTUK 1. ALGEMENE BEPALINGEN

Artikel 1

In dit besluit wordt verstaan onder:

- a. de wet: de Algemene wet gelijke behandeling;
- b. Commissie: de Commissie gelijke behandeling, bedoeld in artikel 11, eerste lid, van de wet;
- c. kamer: een met toepassing van artikel 11, tweede lid, van de wet uit het midden van de Commissie aangewezen lid of aantal leden dan wel plaatsvervangende leden, dat belast is met het instellen van onderzoeken en het uitbrengen van oordelen;
- d. voorzitter: de voorzitter van de Commissie;
- e. secretaris: de secretaris van de Commissie;
- f. verzoekschrift: het schriftelijk verzoek, bedoeld in artikel 12, eerste lid, van de wet;
- g. verzoeker: de indiener van een verzoekschrift, bedoeld in artikel 12, tweede lid, van de wet;
- h. verweerder: degene die een onderscheid als bedoeld in de wet, de Wet gelijke behandeling van mannen en vrouwen of artikel 1637ij van het Burgerlijk Wetboek zou hebben gemaakt;
- i. betrokkene: de persoon, bedoeld in artikel 12, derde lid, van de wet, die schriftelijk geen bedenkingen tegen zijn betrokkenheid in een onderzoek kenbaar heeft gemaakt.

Artikel 2

1. De voorschriften omtrent de werkwijze van de Commissie zijn mede van toepassing op de werkwijze van een kamer.

2. Degene die zitting heeft in een enkelvoudige kamer en de voorzitter van een meervoudige kamer hebben de bevoegdheden en de verplichtingen die de voorzitter heeft.

Artikel 3

1. Op verzoek van een partij dan wel van een betrokkene kan elk van de leden die een zaak behandelen, worden gewraakt op grond van feiten of omstandigheden waardoor de onpartijdigheid als lid schade zou kunnen lijden.

2. Op dezelfde grond als bedoeld in het vorige lid kan elk van de leden die een zaak behandelen, verzoeken zich te verschonen.

3. De artikelen 8:16 tot en met 8:20 van de Algemene wet bestuursrecht zijn van overeenkomstige toepassing met dien verstande dat indien geen meervoudige dan wel geen andere meervoudige kamer aanwezig is of indien de Commissie plenair een zaak behandelt, het verzoek wordt beoordeeld door de overige leden van de Commissie.

Artikel 4

De Commissie is bevoegd afwijkingen van de in hoofdstuk 2 bedoelde termijnen toe te staan, mits een redelijke termijn van afhandeling van het verzoek verzekerd blijft.

HOOFDSTUK 2. PROCEDURE VOOR HET ONDERZOEK EN HET OORDEEL

Paragraaf 1. Het aanhangig maken van zaken

Artikel 5

1. Een verzoekschrift bevat:

- de naam en het adres van de verzoeker;
- zo mogelijk de naam en het adres van de eventuele verweerder;
- een omschrijving van het onderscheid dat zou zijn of zou worden gemaakt als bedoeld in de wet, de Wet gelijke behandeling van mannen en vrouwen of artikel 1637ij van het Burgerlijk Wetboek.

2. Uit een verzoekschrift, ingediend door de in artikel 12, tweede lid, onderdeel e, van de wet genoemde verzoeker, dient voorts te blijken dat verzoeker aangemerkt kan worden als een vereniging of stichting die in overeenstemming met haar statuten de belangen behartigt van degenen in wier bescherming de wet, de Wet gelijke behandeling van mannen en vrouwen of artikel 1637ij van het Burgerlijk Wetboek beoogt te voorzien.

3. De Commissie doet op het verzoekschrift de datum van ontvangst aantekenen en de verzoeker een ontvangstbevestiging toekomen. Deze datum geldt, behoudens tegenbewijs, als datum waarop het verzoek is ingediend.

Artikel 6

Indien niet is voldaan aan artikel 5, eerste of tweede lid, kan de Commissie besluiten geen onderzoek in te stellen, mits de indiener van het verzoekschrift de gelegenheid heeft gehad het verzuim te herstellen binnen een hem daartoe gestelde termijn.

Artikel 7

1. Indien het verzoekschrift is ingediend door een in artikel 12, tweede lid, onderdelen d en e, van de wet genoemde verzoeker en het verzoekschrift personen noemt ten nadele van wie zou zijn gehandeld, doet de Commissie aan die personen een afschrift van het verzoekschrift toekomen met de mededeling dat de Commissie het voornemen heeft naar aanleiding van het verzoekschrift een onderzoek in te stellen, dat mede op hen betrekking zal hebben, en met de vraag of zij daartegen bedenkingen hebben.

2. De Commissie stelt een termijn voor het antwoord, gedurende welke termijn de in het eerste lid bedoelde personen niet in het onderzoek worden betrokken.

3. Indien een persoon binnen de door de Commissie gestelde termijn schriftelijk bedenkingen kenbaar maakt tegen zijn betrokkenheid in het onderzoek, wordt deze niet in het onderzoek betrokken.

4. De Commissie stelt de verzoeker en verweerder op de hoogte dat het onderzoek geen betrekking zal hebben op een persoon als bedoeld in het derde lid.

5. Indien een persoon als bedoeld in het eerste lid tijdens de loop van het onderzoek of ter zitting alsnog schriftelijk bedenkingen kenbaar maakt tegen zijn betrokkenheid in het onderzoek, wordt deze verder buiten het onderzoek en het oordeel gelaten.

Artikel 8

1. Tenzij artikel 14 van de wet of artikel 6 van dit besluit toepassing vindt, neemt de Commissie het verzoek in behandeling.

Paragraaf 3. Het onderzoek

Artikel 9

1. De Commissie stelt de verzoeker zo spoedig mogelijk na ontvangst van het verzoekschrift op de hoogte van het feit dat het verzoek in behandeling wordt genomen.

2. De verweerder ontvangt een afschrift van het verzoekschrift. Daarbij kunnen vragen worden gesteld en kunnen bescheiden als bedoeld in artikel 19, eerste lid, van de wet worden gevorderd.

3. Verzoeker, verweerder en betrokkenen worden ingelicht over het verdere verloop van de procedure alsmede over de samenstelling van de kamer, indien de Commissie de behandeling van een zaak verwijst naar een kamer.

Artikel 10

1. Binnen vier weken na de datum waarop het verzoekschrift aan hem is verzonden, geeft de verweerder aan de Commissie in een verweerschrift kennis van zijn zienswijze en de gronden waarop deze berust en verstrekt hij de antwoorden op de hem gestelde vragen en de gevraagde bescheiden.

2. De verzoeker ontvangt zo spoedig mogelijk een afschrift van het verweerschrift.

Artikel 11

De Commissie kan partijen en anderen verzoeken binnen een door haar te bepalen termijn nadere schriftelijke inlichtingen te geven en onder hen berustende bescheiden in te zenden.

Artikel 12

De Commissie kan partijen en anderen oproepen om in persoon dan wel in persoon of bij gemachtigde te verschijnen om te worden gehoord voor het geven van inlichtingen. Indien niet alle partijen worden opgeroepen, worden de niet opgeroepen partijen in de gelegenheid gesteld het horen bij te wonen en een uiteenzetting over de zaak te geven.

Artikel 13

De Commissie kan een of meer deskundigen benoemen voor het instellen van een onderzoek en deze verzoeken binnen een door haar te bepalen termijn rapport uit te brengen.

Artikel 14

1. De Commissie kan een onderzoek ter plaatse instellen.
2. Zij heeft toegang tot elke plaats, met uitzondering van een woning zonder toestemming van de bewoner, voor zover dat redelijkerwijze voor de vervulling van haar taak nodig is.

Artikel 15

Van het horen van personen als bedoeld in artikel 12 en van de bevindingen van het onderzoek ter plaatse als bedoeld in artikel 14 wordt een rapport opgemaakt.

Artikel 16

De Commissie doet afschriften van alle stukken, op grond waarvan zij beslist, voor de zitting aan partijen toekomen.

Paragraaf 4. De zitting

Artikel 17

1. De zittingen van de Commissie zijn openbaar.
2. De Commissie is bevoegd uit eigen beweging dan wel op verzoek van een der partijen te besluiten tot een besloten zitting, indien dit om gewichtige redenen geboden is.
3. Deze redenen worden opgenomen in het verslag van de zitting.

Artikel 18

1. Na afsluiting van het onderzoek als bedoeld in paragraaf 3 roept de Commissie partijen op of stelt hen in de gelegenheid het ingenomen standpunt mondeling nader toe te lichten.
2. Ten minste drie weken van te voren stelt de Commissie plaats, datum en uur van de zitting vast, hetgeen zij ter kennis van partijen en betrokkenen doet brengen. De datum zal binnen een redelijke termijn na de afsluiting van de schriftelijke behandeling dan wel het nader onderzoek worden vastgesteld.

Artikel 19

1. Voor de zitting worden alle op de behandeling betrekking hebbende stukken gedurende ten minste een week op het secretariaat van de Commissie ter inzage gelegd voor partijen en betrokkenen.
2. Van de terinzagelegging wordt mededeling gedaan bij de kennisgeving van de zitting.

Artikel 20

1. De Commissie is bevoegd zich ter zitting te laten voorlichten door getuigen en deskundigen. Partijen worden van het voornemen hiertoe voor de zitting in kennis gesteld.
2. De Commissie kan tolken benoemen.
3. De bij de zaak betrokken partijen en betrokkenen zijn bevoegd ter zitting getuigen en deskundigen mee te brengen ten einde hen door de Commissie te doen horen.
4. Indien partijen en betrokkenen van de in het derde lid genoemde bevoegdheid gebruik wensen te maken, is dit slechts toegelaten, indien zij ten minste een week voor de zitting de namen en hoedanigheid van de getuigen of deskundigen opgeven aan de Commissie en de wederpartij.

Artikel 21

1. De zitting wordt door de voorzitter geopend, geleid en gesloten.
2. De partijen kunnen elkaar door tussenkomst van de voorzitter vragen stellen. Zij kunnen zowel door de voorzitter als door de overige commissieleden worden ondervraagd.
3. Getuigen en deskundigen kunnen door de voorzitter en de overige commissieleden en door tussenkomst van de voorzitter, door partijen worden ondervraagd.
4. De Commissie kan getuigen horen buiten tegenwoordigheid van andere getuigen die nog niet zijn gehoord.

Artikel 22

1. De Commissie kan uit eigen beweging dan wel op verzoek van een der partijen om gewichtige redenen besluiten de partijen buiten elkaars tegenwoordigheid of getuigen buiten aanwezigheid van partijen te horen.
2. Deze redenen dienen in het verslag van de zitting opgenomen te worden.
3. De niet aanwezige partij wordt door de Commissie op de hoogte gebracht van hetgeen buiten haar tegenwoordigheid is gesteld en wordt de gelegenheid gegeven hierop te reageren.

Artikel 23

De Commissie kan het onderzoek ter zitting schorsen. Zij kan daarbij bepalen dat het onderzoek als bedoeld in de artikelen 11 tot en met 14 wordt hervat.

Artikel 24

1. Van al hetgeen tijdens de zitting met betrekking tot de zaak voorvalt, wordt een verslag gemaakt.
2. Het verslag wordt door de voorzitter en de secretaris ondertekend.

Paragraaf 5. De behandeling in de raadkamer

Artikel 25

De beraadslagingen van de Commissie over de zaak zijn niet openbaar.

Artikel 26

1. De Commissie kan tot heropening van het onderzoek besluiten.
2. Zij zal zo spoedig mogelijk na de beraadslaging partijen op de hoogte stellen van het besluit tot heropening.

Paragraaf 6. Het oordeel

Artikel 27

1. De Commissie stelt binnen acht weken na de zitting een oordeel vast.
2. Het oordeel van de Commissie is uitsluitend gebaseerd op hetgeen ter zitting naar voren is gebracht en de stukken ten aanzien waarvan artikel 19 is toegepast.
3. Het oordeel vermeldt door welke commissieleden het is vastgesteld.
4. Het oordeel wordt door de voorzitter en de secretaris ondertekend.

Artikel 28

Het oordeel van de Commissie, eventueel vergezeld van aanbevelingen, is openbaar. De Commissie kan ter bescherming van de persoonlijke levenssfeer de namen van betrokkenen weglaten in het voor anderen dan partijen vrij te geven oordeel.

Paragraaf 7. De versnelde behandeling

Artikel 29

1. De Commissie kan, indien de zaak spoedeisend is, bepalen dat deze versneld wordt behandeld.
2. Indien de Commissie bepaalt dat de zaak versneld wordt behandeld, wordt tevens zo spoedig mogelijk het tijdstip bepaald waarop de zitting zal plaatsvinden en wordt hiervan onverwijld mededeling gedaan aan partijen. Hierbij kan worden afgeweken van de in artikel 18, tweede lid, genoemde termijn van drie weken.
3. Aan verweerder wordt een afschrift van het verzoekschrift gezonden met het verzoek uiterlijk een week voor de zitting een verweerschrift in te dienen. De Commissie doet aan verzoeker een afschrift van het ontvangen verweerschrift toekomen. Artikel 7 en paragraaf 3 van dit besluit zijn zo veel mogelijk van overeenkomstige toepassing.
4. Artikel 19 van dit besluit is van overeenkomstige toepassing met dien verstande dat gedurende twee dagen inzage mogelijk is.

Artikel 30

Blijkt aan de Commissie bij de behandeling dat de zaak niet voldoende spoedeisend is om een versnelde behandeling te rechtvaardigen of dat de zaak een gewone behandeling vordert, dan bepaalt zij dat de zaak op de gewone wijze wordt behandeld.

Paragraaf 8. Vereenvoudigde behandeling

Artikel 31

1. Indien op grond van een verzoek met betrekking tot de wet, de Wet gelijke behandeling van mannen en vrouwen of artikel 1637ij van het Burgerlijk Wetboek het vermoeden bestaat dat er kennelijk onderscheid is gemaakt kan de Commissie bij het in behandeling nemen van de zaak besluiten om de vereenvoudigde behandeling toe te passen.
2. De Commissie oordeelt nadat de verweerder in de gelegenheid is gesteld om binnen twee weken na de toezending van het verzoekschrift te reageren.
3. Indien de Commissie op grond van het verweerschrift reden heeft om te twijfelen aan de kennelijke aard van het onderscheid bepaalt zij dat de zaak op de gewone wijze wordt behandeld.

HOOFDSTUK 4. SLOTBEPALINGEN

Artikel 32

In geval van een onderzoek uit eigen beweging als bedoeld in artikel 12, eerste lid, tweede volzin, van de wet, zijn de artikelen 7 en 9 tot en met 28 van overeenkomstige toepassing.

Artikel 33

Dit besluit treedt in werking met ingang van de dag waarop de Algemene wet gelijke behandeling in werking treedt.

Artikel 34

Dit besluit wordt aangehaald als: Besluit werkwijze Commissie gelijke behandeling.

Lasten en bevelen dat dit besluit met de daarbij behorende nota van toelichting in het Staatsblad zal worden geplaatst.

's-Gravenhage, 29 juli 1994

Beatrix

De Minister van Justitie,
A. Kosto

Uitgegeven de *zestiende* augustus 1994

De Minister van Justitie,
A. Kosto

Het advies van de Raad van State wordt niet openbaar gemaakt op grond van het bepaalde in artikel 25a, vijfde lid jo. vierde lid, onder b, van de Wet op de Raad van State

NOTA VAN TOELICHTING

ALGEMEEN

De Algemene wet gelijke behandeling (verder te noemen: «AWGB» of «de wet») schrijft in artikel 21, eerste lid, voor dat bij algemene maatregel van bestuur nadere regels worden gesteld omtrent de werkwijze van de Commissie. Uitdrukkelijk is bepaald dat in ieder geval regels dienen te worden gesteld over de wijze van behandeling, hoor en wederhoor, de openbaarheid van zittingen en de openbaarheid van het in artikel 13, derde lid, van de wet bedoelde oordeel van de Commissie.

Het onderhavige Besluit werkwijze Commissie gelijke behandeling strekt hiertoe.

De wetgever achtte het van groot belang dat mensen die menen gediscrimineerd te zijn, zich op eenvoudige wijze kunnen wenden tot een afzonderlijk overheidsorgaan dat is belast met het toezicht op de naleving van de AWGB. Dit was de grondgedachte bij de instelling van de Commissie gelijke behandeling. De gunstige ervaringen die zijn opgedaan met de Commissie gelijke behandeling van mannen en vrouwen bij de arbeid hebben bij de besluitvorming tot instelling van de Commissie een belangrijke rol gespeeld.

De Commissie heeft ten behoeve van haar taak mede te werken aan de handhaving van de AWGB, van de wetgever een aantal taken en bevoegdheden gekregen. Afgezien van haar andere taken heeft zij in de eerste plaats als taak te onderzoeken en te beoordelen of een bepaalde gedraging in strijd is met de AWGB, de Wet gelijke behandeling van mannen en vrouwen of artikel 1637ij van het Burgerlijk Wetboek. Het is de bedoeling van de wetgever dat de Commissie in dit opzicht fungeert als een aantrekkelijk en laagdrempelig alternatief voor een rechterlijk oordeel. Zo zal het verkrijgen van een oordeel van de Commissie voor de betrokkenen veelal aanmerkelijk minder kosten en zonder risico van een veroordeling in proceskosten zijn. De lage kosten voor partijen hangen samen met het feit dat procesvertegenwoordiging niet verplicht is, geen administratief recht of griffierecht wordt geheven en de relatieve snelheid waarmee de procedure voor de Commissie kan worden afgerond.

Het voorliggende besluit wil enerzijds – ook in de werkwijze van de Commissie – aan de laagdrempeligheid van de voorziening geen afbreuk doen, terwijl anderzijds – dit spreekt voor zich – de voorgeschreven gang van zaken zodanig moet zijn dat met name de rechten van partijen op hoor en wederhoor gewaarborgd zijn.

Bij het opstellen van dit besluit is het Procedurereglement van de Commissie gelijke behandeling van mannen en vrouwen bij de arbeid als uitgangspunt genomen. Het bestaande Procedurereglement heeft, zo is in de praktijk gebleken, in het algemeen naar tevredenheid gewerkt.

Niettemin zijn er tussen het onderhavige besluit en evengenoemd Procedurereglement belangrijke verschillen. Deze vinden onder meer hun oorzaak in de omstandigheid dat omtrent de werkwijze van de nieuwe Commissie nadere regels bij algemene maatregel van bestuur worden gesteld en het Procedurereglement een produkt van de Commissie zelf was. Zo bepaalt, om een voorbeeld te noemen, het Procedurereglement dat de Commissie kamers instelt. Aangezien de AWGB de bevoegdheid tot het vormen van kamers aan de Commissie zelf overlaat (artikel 11, tweede lid), kan bij dit besluit niet bepaald worden dat kamers worden ingesteld noch de taakverdeling tussen plenaire Commissie en kamer geregeld worden. Dit zal door de Commissie zelf dienen te geschieden. Het besluit houdt – uiteraard – wel rekening met de mogelijkheid dat de Commissie inderdaad overgaat tot de instelling van kamers.

In het onderhavige besluit worden, een enkele uitzondering daargelaten, taken en bevoegdheden vrijwel steeds aan de Commissie als zodanig toebedeeld. Deze zal dan moeten bezien in hoeverre bepaalde aspecten van haar takenpakket aan bijvoorbeeld de voorzitter of de secretaris in mandaat worden opgedragen.

Voorts heeft de op 1 januari 1994 in werking getreden Algemene wet bestuursrecht – dit spreekt voor zich – haar sporen in het onderhavige besluit achtergelaten.

Mede in dit verband wordt de aandacht erop gevestigd dat de Commissie gelijke behandeling een bestuursorgaan in de zin van artikel 1:1 van de Algemene wet bestuursrecht is en dat de wet behoudens de hierna te noemen uitzondering op haar van toepassing is.

Ingevolge Aanpassingswet Awb III (Stb. 1993, 690) zijn de besluiten van de Commissie niet vatbaar voor beroep bij de rechtbank. Bij deze wet is hoofdstuk 2 van de AWGB betreffende de Commissie, met uitzondering van enkele hier niet ter zake doende artikelen, op de bijlage geplaatst als bedoeld in artikel 8:5 van de Algemene wet bestuursrecht. Dit brengt met zich dat tegen besluiten van de Commissie die hiervoor overigens in aanmerking zouden zijn gekomen, geen bezwaar of beroep overeenkomstig de Algemene wet bestuursrecht gemaakt kan worden. Het gaat hierbij met name om het besluit geen onderzoek in te stellen. Het zou betrekkelijk zinloos zijn geweest ten aanzien van het besluit geen onderzoek in te stellen, voor de verzoeker beroep bij de rechtbank te openen. De verzoeker die het met de voor hem negatief uitgevallen beslissing niet eens is, kan immers ook ten principale de zaak bij de rechter aankaarten.

Het onderhavige besluit regelt de werkwijze van de Commissie bij de uitoefening van haar onderzoekende en oordelende taak (artikelen 12 en 13 van de AWGB). Geen aanleiding wordt gezien om de in artikel 15 van de wet neergelegde bevoegdheid om rechtsvorderingen in te stellen, nader te regelen. De randvoorwaarden, welke ter zake in de AWGB zijn gesteld, zijn duidelijk en het kan bijvoorbeeld aan de Commissie zelf overgelaten worden hoe zij zich ervan vergewist of de persoon die getroffen is door de gedraging tegen een rechtsvordering al dan niet bezwaar heeft.

ARTIKELSGEWIJS

Artikel 1

In artikel 1 wordt een aantal begripsomschrijvingen gegeven. De meeste spreken voor zich.

Bij de omschrijving van een kamer (onder c) is er mee rekening gehouden dat de Commissie niet alleen tot de instelling van meervoudige kamers, zoals thans het geval is, maar ook tot de vorming van enkelvoudige kamers kan besluiten.

Ingevolge artikel 12 van de AWGB kunnen naast degene, die meent dat te zijnen nadele een onderscheid is of wordt gemaakt, ook anderen de Commissie benaderen met het verzoek een onderzoek in te stellen. Deze mogelijkheid is geopend voor de ondernemingsraad van het bedrijf respectievelijk de dienstcommissie van de diensteenheid waar het onderscheid zou worden gemaakt (artikel 12, tweede lid, onder e) en voor de vereniging of stichting die in overeenstemming met haar statuten de belangen behartigt van diegenen in wier bescherming de AWGB enz. voorziet (artikel 12, tweede lid, onder e). Indien een verzoek van bedoelde instellingen personen noemt ten nadele van wie zou zijn gehandeld,

dienen deze personen door de Commissie op de hoogte gesteld te worden van haar voornemen tot onderzoek. De Commissie is niet bevoegd personen in het onderzoek te betrekken die schriftelijk hebben verklaard daartegen bedenkingen te hebben. Bij de begripsomschrijving «betrokkene» gaat het om de persoon die dergelijke bedenkingen niet kenbaar heeft gemaakt.

Artikel 2

Zoals hiervoor reeds is opgemerkt, is het aan de Commissie ter beslissing om uit haar midden al dan niet kamers te vormen voor het vervullen van haar taak. Het onderhavige besluit geeft nadere regels omtrent de werkwijze van de Commissie. Het eerste lid van dit artikel verklaart de in dit besluit neergelegde voorschriften mede van toepassing op de werkwijze van een kamer. Rechtszekerheid en duidelijkheid brengen met zich dat onafhankelijk van de omstandigheid of nu de plenaire Commissie dan wel een uit haar midden gevormde kamer een zaak behandelt, dezelfde werkwijze wordt gevolgd.

Het tweede lid bepaalt vervolgens dat de bevoegdheden en de verplichtingen die de voorzitter van de Commissie ingevolge dit besluit heeft, ook toekomen aan het lid van een enkelvoudige kamer en de voorzitter van een meervoudige kamer. In dit verband wordt verwezen naar de artikelen 21 en 24 van dit besluit.

Artikel 3

Partijen en betrokkenen moeten, indien zij van oordeel zijn dat er ten aanzien van een lid van de Commissie feiten of omstandigheid zijn die het vormen van een onpartijdig oordeel kunnen belemmeren, het desbetreffende lid kunnen wraken. Dit beginsel is neergelegd in het eerste lid. Op dezelfde gronden moet een lid zich kunnen verschonen, zo is bepaald in het tweede lid.

Het derde lid verklaart vervolgens de artikelen 8:16 tot en met 8:20 van de Algemene wet bestuursrecht van overeenkomstige toepassing. Voor eenzelfde regeling van de wraking en de verschoning als in de Algemene wet bestuursrecht is mede gekozen in verband met de omstandigheid dat in artikel 16, vierde lid, van de wet, met betrekking tot het toezicht op de leden is aangesloten bij de regeling ter zake voor de rechterlijke macht.

Kort weergegeven komt de wrakingsprocedure hierop neer.

Partijen en betrokkenen moeten hun verzoek om wraking gemotiveerd en in eerste instantie schriftelijk doen. Indien tijdens het onderzoek partijen of getuigen zijn gehoord, kan het verzoek ook mondeling geschieden. Dit geldt ook na de aanvang van het onderzoek ter zitting. Wordt een verzoek tijdens de zitting gedaan, dan wordt deze geschorst.

Indien het onderzoek van de zaak door een kamer wordt verricht, wordt het schorsingsverzoek in een andere – meervoudige – kamer behandeld waarin het lid wiens wraking is verzocht, geen zitting heeft. In het geval dat geen (andere) meervoudige kamer aanwezig is of de plenaire Commissie een zaak onderzoekt, behandelen de overige leden van de Commissie het verzoek om wraking. De verzoeker en het lid wiens wraking is verzocht, worden in de gelegenheid gesteld te worden gehoord. Dit kan al dan niet buiten elkaars aanwezigheid gebeuren. Over het verzoek wordt zo spoedig mogelijk – gemotiveerd – beslist.

De procedure van de behandeling van een verzoek om verschoning voltrekt zich langs gelijke lijnen. Ook een dergelijk verzoek geschiedt in eerste instantie schriftelijk. Mondeling kan het gedaan worden na de aanvang van het onderzoek ter zitting dan wel na de aanvang van het horen van partijen of getuigen tijdens het onderzoek voorafgaand aan de zitting. Het verzoek om verschoning wordt hetzij door een meervoudige

kamer waarin het betrokken lid geen zitting heeft, hetzij door de plenaire Commissie behandeld. Over het verzoek wordt zo spoedig mogelijk beslist.

Voor de goede orde wordt nog opgemerkt dat tegen de beslissing op een verzoek om wraking dan wel verschoning, geen rechtsmiddel open staat.

Artikel 4

In verschillende artikelen van hoofdstuk 2 worden termijnen genoemd. Verwezen wordt bijvoorbeeld naar de termijn voor het verweerschrift (artikel 13, tweede lid). Er kunnen zich omstandigheden voordoen waarbij het gewenst is, van de in het besluit genoemde termijnen af te wijken. Bij een procedure voor de Commissie, die gekenmerkt wordt door haar laagdrempelige en betrekkelijk informele karakter, behoeft een dergelijke incidentele afwijking niet op bezwaren te stuiten.

Dit artikel verleent deze bevoegdheid aan de Commissie, waarbij wel voorwaarde is dat een redelijke termijn van afhandeling van het verzoek verzekerd blijft.

Artikelen 5 en 6

Afgezien van het onderzoek uit eigen beweging, wordt een onderzoek van de Commissie aanhangig gemaakt door een schriftelijk verzoek.

Het eerste lid van artikel 5 geeft de bestanddelen aan die het verzoekschrift – in ieder geval – moet bevatten.

Indien het verzoekschrift overeenkomstig artikel 12, tweede lid, onder e, van de wet wordt ingediend door een vereniging of stichting die in overeenstemming met haar statuten de belangen behartigt van degenen in wier bescherming de AWGB enz. beoogt te voorzien, dient deze vereniging of stichting aan te tonen dat zij als zodanig kan worden aangemerkt.

Indien de voorschriften van artikel 5 niet of onvoldoende in acht zijn genomen, kan de Commissie besluiten geen onderzoek in te stellen, mits zij de indiener van het verzoekschrift in de gelegenheid heeft gesteld binnen een door haar gestelde termijn het verzuim te herstellen. De Commissie behoeft niet tot een dergelijk besluit te komen. De aard van het verzuim zal, zo ligt in de rede, voor de Commissie mede bepalend zijn bij haar besluitvorming ter zake.

Artikel 7

Dit artikel ziet op de gevallen dat het verzoekschrift niet is ingediend door degene ten nadele van wie het gewraakte onderscheid zou zijn gemaakt, maar door de ondernemingsraad als bedoeld in artikel 12, tweede lid, onder d, en de vereniging of stichting als bedoeld in artikel 12, tweede lid, onder e, van de wet.

Indien in bedoelde verzoekschriften personen worden genoemd ten nadele van wie zou zijn gehandeld, kan de Commissie ingevolge artikel 12, derde lid, van de wet deze personen niet in het onderzoek en bij de beoordeling betrekken indien zij schriftelijk hebben verklaard daartegen bedenkingen te hebben.

De Commissie dient bedoelde personen schriftelijk te berichten dat zij het voornemen heeft het onderzoek in te stellen en hen een termijn te stellen binnen welke deze moeten aangeven niet bij het onderzoek betrokken te willen worden. Reageren zij binnen de gestelde termijn niet of berichten zij geen bedenkingen daartegen te hebben, dan kunnen zij door de Commissie bij het onderzoek en de beoordeling betrokken worden. Zoals hiervoor reeds is toegelicht wordt voor deze personen de term «betrokkenen» gebruikt.

Het moet niet uitgesloten geacht worden dat een betrokkene in de loop van het onderzoek of tijdens de zitting wil terugkomen op zijn eerdere beslissing geen bedenkingen kenbaar te maken. Indien hij alsnog schriftelijk zijn bedenkingen kenbaar maakt, wordt hij voor het vervolg buiten het onderzoek en het oordeel gelaten.

Artikel 8

De Commissie neemt het verzoek in behandeling, tenzij zij overeenkomstig artikel 14 van de wet dan wel artikel 6 van dit besluit, besluit geen onderzoek in te stellen. De Commissie stelt ingevolge evengenoemd wetsartikel geen onderzoek in indien het verzoek kennelijk ongegrond is, het belang van de verzoeker of het gewicht van de gedraging kennelijk onvoldoende is dan wel indien sinds het bedoelde onderscheid een zodanige tijd is verstreken dat in redelijkheid geen onderzoek meer kan plaatsvinden. De wijze waarop de Commissie tot deze beslissing komt, wordt aan de Commissie overgelaten. Het is ook aan de Commissie, voor zover nodig, nadere criteria te ontwikkelen aan de hand waarvan zij een dergelijk besluit neemt.

Artikelen 9 en 10

Het onderzoek vangt aan met een schriftelijke behandeling. De verweerder ontvangt een afschrift van het verzoekschrift. De rol van de Commissie bij het onderzoek is geen lijdelijke maar een actieve. Dit komt bijvoorbeeld tot uiting in de mogelijkheid voor de Commissie om wanneer zij afschrift van het verzoekschrift aan verweerder zendt, deze bij haar gerezen vragen te stellen waarop zij van verweerder antwoord wil hebben. In het eerste lid van artikel 10 is de termijn waarbinnen verweerder moet reageren, bepaald op vier weken.

In dit verband wordt nog gewezen op artikel 19 van de wet. Ingevolge het eerste lid kunnen de Commissie en de door haar daartoe aangewezen personen als bedoeld in artikel 17 van de wet, alle inlichtingen en bescheiden vorderen die voor de vervulling van haar taak redelijkerwijze nodig zijn. Op grond van het tweede lid van dat artikel is een ieder, behoudens verschoning wegens ambts- of beroepsgeheim, verplicht de gevorderde inlichtingen en bescheiden volledig en naar waarheid te verstrekken. Niet-nakoming van deze verplichting is strafbaar ingevolge artikel 184 van het Wetboek van Strafrecht. De verplichting geldt niet, indien een persoon daardoor of zichzelf of een van zijn bloed- of aanverwanten in de rechte lijn of in de zijlijn in de tweede of derde graad of zijn (vroegere) echtgenoot aan het gevaar van een strafrechtelijke veroordeling ter zake van een misdrijf zou blootstellen. Deze bepaling, waarbij is aangesloten bij artikel 191, vierde lid, van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering, is opgenomen omdat niemand gedwongen kan worden aan zijn eigen veroordeling of die van bloed- of aanverwanten mee te werken.

Artikelen 11-15

Nadat het verweerschrift is ontvangen staan de Commissie twee mogelijkheden open. Zij kan tot de conclusie komen dat op basis van het verzoekschrift, het verweerschrift en de antwoorden op de eventueel door haar gestelde vragen of de overgelegde bescheiden, de feiten voldoende duidelijk zijn en de noodzakelijke gegevens beschikbaar zijn. Het onderzoek kan dan ter zitting voortgezet worden.

Indien de Commissie daarentegen van oordeel is dat de feiten nog niet voldoende duidelijk zijn respectievelijk nadere gegevens nodig zijn, kan zij een ander onderzoek instellen. Daarvoor staan verschillende mogelijkheden open die achtereenvolgens worden genoemd in de artikelen 11

(nadere schriftelijke inlichtingen), 12 (het horen van partijen of andere personen), 13 (benoeming van een of meer deskundigen) en 14 (onderzoek ter plaatse). Deze mogelijkheden spreken voor zich.

De aandacht wordt nog gevestigd op artikel 15 dat voorschrijft dat van het horen van personen als bedoeld in artikel 12 en van de bevinding van het onderzoek ter plaatse als bedoeld in artikel 14 een rapport wordt opgemaakt. Het lijkt zinvol om het aan de Commissie over te laten of zij de wederpartij c.q. partijen de gelegenheid geeft bij het horen respectievelijk het onderzoek ter plaatse aanwezig te zijn. De bevindingen dienen om recht te doen aan het beginsel van «hoor en wederhoor» in ieder geval aan de wederpartijen of partijen bekend te worden.

Artikel 16

Opdat partijen kennis kunnen nemen van alle stukken op grond waarvan de Commissie een beslissing zal nemen, worden deze in afschrift aan hen gezonden voordat de zitting plaats vindt.

Artikel 17

De artikelen 17 tot en met 24 handelen over de zittingen van de Commissie en de gang van zaken aldaar.

Artikel 17, eerste lid, bevat het uitgangspunt dat de zittingen van de Commissie openbaar zijn. Aangezien die mogelijkheid moet bestaan, is in het tweede lid de bevoegdheid van de Commissie neergelegd om hetzij uit eigen beweging, hetzij desgevraagd te besluiten tot een besloten zitting. Hiertoe kan de Commissie slechts beslissen indien zij dit om gewichtige redenen geboden acht. Het antwoord op de vraag of dergelijke redenen aanwezig zijn, is aan de Commissie. Ingevolge het derde lid worden deze redenen opgenomen in het verslag van de zitting.

Artikel 18

Een van de redenen van de zitting is dat partijen in de gelegenheid gesteld worden hun standpunt nog eens mondeling toe te lichten. Teneinde partijen de kans te geven om zich voor te bereiden, dient enige tijd te liggen tussen de datum waarvoor de zitting wordt vastgesteld en de dag dat partijen hiervan in kennis worden gesteld. Ingevolge het tweede lid wordt plaats, datum en tijdstip ten minste drie weken door de Commissie bepaald. Deze tijdspanne moet voldoende geacht worden om partijen, zoals gezegd, de gelegenheid te geven zich voor te bereiden.

Artikel 19

Het voorschrift dat alle op de behandeling betrekking hebbende stukken ter inzage worden gelegd voor partijen en betrokkenen is vooral voor de laatstgenoemde categorie van belang. Partijen krijgen de stukken, op grond waarvan de Commissie beslist, toegestuurd.

Artikel 20

Niet alleen tijdens het onderzoek voorafgaand aan de zitting maar ook tijdens de zitting moet de Commissie zich kunnen laten voorlichten door getuigen of deskundigen. Heeft de Commissie dit voornemen, dan ligt het in de rede dat partijen hiervan op de hoogte worden gebracht. Ook partijen en betrokkenen moeten de gelegenheid hebben hun standpunt nader te doen ondersteunen door getuigen of deskundigen van hun kant. Teneinde een goede procedure tijdens de zitting te waarborgen, moeten zij ten minste een week voor de zitting de namen en de hoedanigheid van

de getuigen of deskundigen aan de Commissie en de wederpartij opgeven.

Artikelen 21 en 22

Deze artikelen betreffen vooral de gang van zaken bij het horen van partijen, getuigen en deskundigen. Deze kunnen door de voorzitter en de overige leden van de Commissie worden ondervraagd. Partijen kunnen daarnaast ook elkaar alsmede de getuigen en deskundigen ondervragen. Om een goede procesorde zo veel mogelijk te waarborgen geschiedt laatstbedoelde ondervraging door tussenkomst van de voorzitter. Voor een onbevooroordeelde getuigeverklaring kan het van belang zijn dat getuigen, voordat zijzelf worden gehoord, niet aanwezig zijn bij het horen van andere getuigen. Artikel 21, vierde lid, ziet op deze mogelijkheid voor de Commissie.

Er kunnen zich voorts omstandigheden voordoen dat het gewenst is dat de Commissie buiten elkaars aanwezigheid dan wel getuigen buiten aanwezigheid van partijen hoort. Het eerste lid van artikel 22 opent deze mogelijkheid. De Commissie kan hiertoe uit eigen beweging of op verzoek van een der partijen overgaan. Een dergelijk besluit kan de Commissie slechts om gewichtige redenen nemen. De Commissie doet deze redenen opnemen in het verslag van de zitting.

In het kader van het hoor en wederhoor dient de niet aanwezige partij op de hoogte te worden gebracht van hetgeen buiten haar tegenwoordigheid is gesteld. Zij moet voorts, zo schrijft het derde lid van artikel 22 voor, de gelegenheid krijgen hierop te reageren.

Artikel 23

Het kan zijn dat de Commissie tijdens de zitting, bijvoorbeeld door een getuigeverklaring, tot de conclusie komt dat er onduidelijkheden zijn die zonder een nader onderzoek of een extra schriftelijke behandeling niet tot klaarheid komen. Artikel 27 geeft de Commissie de bevoegdheid het onderzoek ter zitting te schorsen en het onderzoek als bedoeld in de artikelen 11 tot en met 14 te hervatten. De geschorste zitting wordt voortgezet wanneer de gewenste duidelijkheid is verkregen.

Artikel 24

Het spreekt voor zich dat van hetgeen ter zitting met betrekking tot de zaak voorvalt, een verslag wordt gemaakt. In het verslag, dat wordt ondertekend door de voorzitter en de secretaris, kan worden volstaan met een zakelijke weergave van het gebeurde.

Artikel 25

Nadat de zitting door de voorzitter gesloten is, zet de Commissie de behandeling van de zaak in raadkamer voort. De beraadslagingen van de Commissie aldaar zijn niet openbaar.

Artikel 26

Ook tijdens de behandeling in raadkamer, en dus nadat de zitting gesloten is, kan de Commissie tot de slotsom komen dat er nog onduidelijkheden zijn die zonder een nader onderzoek, al dan niet ter zitting, niet tot klaarheid komen. Het eerste lid biedt de Commissie de mogelijkheid het onderzoek te heropenen. Gaat het om een nader onderzoek als bedoeld in de artikelen 11 tot en met 14, dan behoeft de zaak niet ter zitting te worden gebracht, mits de Commissie zich ervan heeft verzekerd dat beide partijen hun licht hebben kunnen laten schijnen

over het resultaat van de nadere behandeling. Indien dit niet het geval is, lijkt een nieuwe zitting aangewezen.

Partijen worden van het besluit tot heropening van het onderzoek, dit is vanzelfsprekend, zo spoedig mogelijk op de hoogte gebracht.

Artikel 27

Indien de Commissie de zaak voldoende onderzocht acht, stelt zij haar oordeel vast.

Hiervoor is in het eerste lid een uiterste termijn van acht weken bepaald.

In het tweede lid wordt gestipuleerd dat dit oordeel uitsluitend is gebaseerd op hetgeen ter zitting naar voren is gebracht en op de stukken ten aanzien waarvan artikel 23 is toegepast. Dit betekent dat het oordeel alleen is gegrond op datgene dat beide partijen – en de betrokkenen – wisten dan wel konden weten.

Ingevolge artikel 13, eerste lid, van de wet wordt het oordeel schriftelijk en met redenen omkleed aan de verzoeker, de verweerder en aan betrokkenen ter kennis gebracht.

Artikel 28

Het oordeel van de Commissie en van de aanbevelingen als bedoeld in artikel 13, tweede lid, van de wet is openbaar. De Commissie kan ter bescherming van de persoonlijke levenssfeer de namen van de betrokkenen weglaten in het voor anderen dan partijen vrij te geven oordeel. Dit was de gebruikelijke gang van zaken bij de publikatie van de oordelen van de Commissie gelijke behandeling van mannen en vrouwen bij de arbeid. In de oordelenbundels van deze Commissie werd via trefwoorden aangegeven wie het verzoek heeft ingediend en in welke sector de zaak zich afspeelde. Het is ter beoordeling aan de Commissie hoe zij in voorkomende gevallen in dit opzicht handelt.

Artikelen 29 en 30

Hoewel de procedure bij de Commissie gericht is op een redelijk vlotte afwikkeling van het onderzoek, kunnen zich situaties voordoen waarin een onverwijlde beslissing van de Commissie van belang is en de normale procedure te veel tijd in beslag zou nemen. Daarvan kan bijvoorbeeld sprake zijn wanneer verzoeker van mening is dat hij het slachtoffer dreigt te worden van verboden onderscheid bij een sollicitatie- of een ontslagprocedure. Maar ook verweerder kan zich in een situatie bevinden waarin een spoedige afdoening van de zaak voor hem van belang is.

Artikel 29 voorziet voor dergelijke gevallen in een versnelde behandeling. Hoewel dit geen noodzakelijke voorwaarde is, zal de versnelde behandeling in het algemeen door een der partijen geïnitieerd zijn. Het is aan de Commissie te bepalen of de zaak zo spoedeisend is dat een versnelde behandeling aangewezen is (eerste lid).

In essentie komt de versnelde behandeling hierop neer dat meteen het tijdstip wordt bepaald waarop de zitting zal plaats vinden (tweede lid). De Commissie is hierbij niet gebonden aan de in artikel 18, tweede lid, genoemde termijn van drie weken.

Voor het indienen van een verweerschrift is eveneens een afwijkende termijn vastgesteld. Uiterlijk een week voordat de zitting plaats vindt, moet het door de Commissie ontvangen zijn (derde lid). Ook voor het ter inzage leggen van de stukken op het secretariaat is een kortere termijn mogelijk. In plaats van de in artikel 19 voorgeschreven termijn van minimaal een week, kan bij de versnelde behandeling volstaan worden met een inzage gedurende twee dagen.

Het is mogelijk dat de Commissie, nadat zij tot de versnelde behandeling besloten heeft, alsnog tot de conclusie komt dat de zaak niet voldoende spoedeisend is om een versnelde behandeling te rechtvaardigen dan wel dat de zaak een gewone behandeling vordert. Dit kan het geval zijn naar aanleiding van het verweerschrift of de behandeling van de zaak tijdens de zitting. Uit het verweerschrift kan bijvoorbeeld blijken dat het om een complex vraagstuk gaat en dat voor een goede beoordeling min of meer uitgebreid onderzoek of een deskundigenrapport nodig is. Uit nadere inlichtingen kan ook blijken dat de zaak onvoldoende spoedeisend is. De Commissie kan dan alsnog bepalen dat de zaak volgens de normale procedure wordt afgehandeld.

Artikel 31

Niet een spoedeisend karakter maar de duidelijkheid van de zaak is grond voor de in dit artikel neergelegde vereenvoudigde procedure. Indien de Commissie bij het in behandeling nemen van het verzoekschrift het vermoeden heeft dat er kennelijk onderscheid is gemaakt, kan zij besluiten om de vereenvoudigde behandeling toe te passen (eerste lid). Deze procedure heeft de Commissie gelijke behandeling van mannen en vrouwen bij de arbeid ontwikkeld en in haar Procedurereglement opgenomen nadat uit praktijkervaring gebleken was dat daaraan behoefte bestond. Met name de vele verzoeken die betrekking hadden op personeelsadvertenties, waren destijds aanleiding voor de vereenvoudigde procedure.

De procedure komt hierop neer dat wordt geoordeeld nadat verweerder in de gelegenheid is gesteld zijn verweerschrift in te dienen en dat anders dan bij de normale en bij de spoedprocedure niet is voorzien in een onderzoek ter zitting (tweede lid). De termijn voor het indienen van het verweerschrift is bekort tot twee weken.

De Commissie kan aan de hand van het verweerschrift terugkomen op haar aanvankelijke visie dat het zou gaan om een kennelijk onderscheid. In dit het geval dan bepaalt zij alsnog dat de zaak volgens de normale procedure, dus inclusief het onderzoek ter zitting, wordt afgehandeld.

Artikel 32

Ingevolge artikel 12, eerste lid, tweede volzin, van de wet kan de Commissie uit eigen beweging, en dus zonder dat daaraan een verzoekschrift ten grondslag ligt, onderzoeken of onderscheid als bedoeld in de AWGB enz. stelselmatig wordt gemaakt in de openbare dienst of binnen een of meer sectoren van het maatschappelijk leven. De desbetreffende bepalingen van dit besluit zijn op dit onderzoek en op het oordeel van overeenkomstige toepassing.

Artikel 33

Tenzij bij koninklijk besluit een eerder tijdstip van inwerkingtreding wordt vastgesteld, treedt de AWGB en het onderhavige besluit met ingang van 1 september 1994 in werking.

De Minister van Justitie,
A. Kosto